

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції
науковців, аспірантів та студентів
«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»
(14 травня 2025 р.)

Луцьк 2025

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 28 квітня 2025 року)*

Редакційна колегія:

Антонюк В. З. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*головний редактор*);

Чернета С. Ю. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки (*заступник головного редактора*);

Лякішева А. В. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Корпач Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*відповідальний секретар*).

Рецензенти:

Сидорук І. І. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мельник І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Наукові керівники студентських тез.

Педагогіка [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення» (14 травня 2025 р.) / за ред. В. З. Антонюка, С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2025. 188 с.

У збірнику вміщено наукові праці викладачів, аспірантів, студентів та практиків.

За зміст публікації та представлені результати дослідження відповідальність несуть автори.

УДК 37(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Березюк Нійоля

Особливості соціальної адаптації підлітків у закладі загальної середньої освіти 7

Величко Ірина

Соціальний захист людей похилого віку в Україні 9

Гапончук (Нестерук) Юлія

Соціальні послуги в територіальних громадах: проблеми та перспективи ... 13

Грабовецький Віталій

Сутність та структура готовності майбутніх викладачів до організації інтерактивної навчальної взаємодії студентів 15

Герасимчук Діана

Окремі аспекти становлення та розвитку молодіжної політики в незалежній Україні 18

Глюза Софія

Особливості соціальної роботи з дітьми, позбавленими батьківського піклування 21

Гук Юлія

Профілактика адиктивної поведінки підлітків у діяльності соціального педагога у закладі освіти 23

Демидюк Діана

Генезис науково-теоретичних уявлень про феномен соціальної компетентності 26

Дригульський Антон

Збереження здоров'я учнів – пріоритетний вид діяльності педагогічних працівників у закладах загальної середньої освіти 29

Зоріло Дар'я

Актуальні проблеми (особливості) соціального забезпечення пацієнтів у реабілітаційному відділенні 33

Івасюк Ірина

Роль послуги раннього втручання у підтримці якості життя сімей, які виховують дітей з порушенням розвитку 35

Ільницький Іван

Соціальна підтримка людей похилого віку в умовах невизначеності 38

Калісь Анжеліка

Сутність, ознаки, форми психологічного насильства над дітьми в сім'ї 41

Карпин Софія

Механізми забезпечення соціального захисту населення територіальної громади 44

Кленшин Олександр

Соціальне страхування осіб з тимчасовою втратою працездатності в Україні 46

Кобиш Тетяна	
До проблеми соціального захисту людей похилого віку	49
Колесник Ольга	
Деякі аспекти підтримки ментального здоров'я підлітків	51
Копитко Тетяна	
Роль центрів життєстійкості у адаптації внутрішньо переміщених осіб у громадах	53
Кордиш Дарина	
Патронатна сім'я як об'єкт соціальної роботи	56
Корольчук Павло	
Сутність поняття «особистісний потенціал викладача»	58
Кравчук Олександр	
Емоційна стійкість підлітків як соціально-педагогічна проблема	60
Крупич Владислава	
Історія виникнення та розвитку соціальної реклами	61
Кузьміна Марія	
Соціальна ексклюзія дітей-сиріт у період війни	64
Кукушкін Василь	
Напрями діяльності фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб в громаді	69
Курпіта Софія	
Життєстійкість підлітків як механізм превенції девіантної поведінки	71
Лаборешних Анастасія	
Освіта під час війни: як навчання та підтримка можуть покращити ментальне здоров'я	73
Лисицька Наталія	
Роль супервізії та коучингу в професійній діяльності практичних психологів і соціальних працівників	76
Ліщук Богдан	
Розвиток адаптаційних можливостей дітей вимушених переселенців	79
Лов'ян Анастасія	
Соціальне консультування в умовах територіальної громади	81
Лотвин Іванна	
Напрями, форми і методи соціально-педагогічної діяльності з дітьми в інклюзивному освітньому середовищі	83
Лошик Анна	
Дистантна сім'я як соціально-педагогічне явище	85
Лякішева Анна	
Залежність формування соціальної стратегії держави від викликів сьогодення	88
Мазур Олена	
Соціальний супровід військовослужбовців та членів їх сімей	89
Мазурок Софія	
Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб	92

Маківка Артур	94
Внутрішньо переміщені особи як об'єкт соціальної роботи	
Мартинюк Тетяна, Петрович Валерій, Петрович Ігор	
Специфіка діяльності тренерів (фасилітаторів) профілактичних та психоедукаційних програм	96
Марценюк Тарас	
Булінг у підлітковому середовищі як актуальна соціально-педагогічна проблема	101
Матійців Богдан	
Соціальна підтримка родин дітей з РСА під час кризових ситуацій: стратегії адаптації та допомоги	105
Мельник Оксана	
Соціально-педагогічна робота у сфері дозвілля учнівської молоді	108
Мельничук Діана	
Вікові особливості формування життєстійкості	111
Мосейчук Олександр	
Ціннісні орієнтації в структурі моральної культури сучасної студентської молоді	113
Пелих Ярослав	
Підтримка дітей, які постраждали внаслідок війни в Україні	116
Петрович Валерій, Кравчук Людмила	
Діяльність патронатної служби військової частини щодо підтримки військовослужбовців та членів їх сімей	119
Петрук Вікторія	
Кар'єрозорієнтований підхід у професійній підготовці соціальних працівників	123
Пилипчук Андрій	
Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців	127
Пініс Ігор	
Теоретичний аналіз сутності педагогічної взаємодії у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти	128
Плахта Інна	
Соціальна адаптація учасників бойових дій та членів їх сімей	132
Положенцева Марія	
Роль і принципи менторської підтримки вразливих категорій здобувачів вищої освіти	134
Родіонова Вероніка	
Соціальний захист дитинства, материнства та батьківства в Україні	137
Романюк Олександр	
Соціальна підтримка безробітних у Волинській області	138
Семенюк Яна	
Цільові програми соціального захисту населення в умовах територіальної громади	140

Скриннікова Вікторія	
Формування стресостійкості підлітків у Центрі для дітей та сімей Карітас Волинь	142
Сорока Мар'яна	
Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни до цивільного життя	145
Ставицька Анастасія	
Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб	147
Степаненко Вікторія	
Специфіка використання технологічних прийомів розвитку критичного мислення у дітей молодшого шкільного віку	150
Стеренчук Іван	
Соціально-педагогічна підтримка дітей із функціональними обмеженнями в ЗЗСО в умовах воєнного стану	152
Стременовський Іван	
Об'єднані територіальні громади як інноваційні соціальні інституції	155
Сушик Наталія, Шевчук Наталія	
Сутність, ознаки, показники залежності підлітків від соціальних мереж в Інтернеті	158
Терьошин Вадим	
Соціальна робота у сфері громадського здоров'я як важливий напрям діяльності соціального працівника	162
Трохимчук Богдана	
Соціально-педагогічний супровід підлітків в інклюзивному освітньому середовищі	164
Чашук Андрій	
Інтерактивне навчання як педагогічна технологія	166
Чикун Іван	
Особливості надання соціальних послуг особам з інвалідністю в умовах воєнного стану	170
Чих Наталія	
Формування професійно-етичної культури майбутніх соціальних працівників	172
Шишোলик Дарина	
Соціальний захист дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах	175
Шкорбатюк Богдан	
Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки юриста	178
Штефусь Діана	
Соціально-педагогічні аспекти розвитку комунікативної компетентності підлітків у соціальних мережах	181
Щира Софія	
Сутність, структура, зміст життєстійкості фахівців із соціальної роботи	183

4. Піщуліна О., Коваль О., Бурлай Т. Фінансові, соціальні та правові аспекти пенсійної реформи в Україні. Світовий досвід та українські реалії. Центр Разумкова, 2017. 456 с.
5. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від від 16.12.1993 № 3721-XII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t372100>
6. Сокурєнко О. А. Організаційно-правові засади та проблеми реалізації пенсійної реформи. Наукові записки. Серія: Право. 2023. № 14. С. 243-246. URL: <https://pravo.cuspu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/298>
7. Соціальний захист людей похилого віку в Україні. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/39125/mod_folder/
8. Соціальний захист людей похилого віку в Україні. URL: <https://learn.ztu.edu.ua/mod/resource/view.php?id>

Юлія Гапончук (Нестерук) – студентка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки
Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки **Андрій Колосок**

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Забезпечення соціальних послуг є одним із ключових завдань територіальних громад у процесі децентралізації. Від ефективності надання цих послуг залежить якість життя громадян, особливо з вразливих верств населення. Соціальні послуги включають допомогу людям похилого віку, особам з інвалідністю, малозабезпеченим сім'ям, дітям-сиротам та іншим категоріям населення, які опинились в складних життєвих обставинах. Однак в даній сфері існує низка проблем, що потребують розгляду та формування напрямів їх вирішення.

Проблеми надання соціальних послуг у територіальних громадах:

Недостатнє фінансування. Обмеженість бюджетних коштів у громадах ускладнює можливості розширення спектру соціальних послуг. Через недостатнє фінансування громади не можуть забезпечити повноцінне функціонування соціальних установ, а також впроваджувати інноваційні підходи до надання послуг.

Нестача кваліфікованих кадрів. Відсутність соціальних працівників та фахівців у сфері соціальної роботи знижує ефективність надання соціальних послуг. У багатьох громадах відсутні кваліфіковані спеціалісти, що ускладнює процес надання якісної соціальної підтримки.

Неоднорідність доступу до послуг. Віддаленість сільських територій та слабка інфраструктура обмежують можливості громадян у користуванні

послугами. Люди, які проживають у сільській місцевості, часто змушені долати значні відстані, щоб отримати необхідні соціальні послуги.

Низький рівень інформованості населення. Громадяни часто не знають про можливості отримання соціальної допомоги. Недостатня інформаційна обізнаність призводить до того, що люди не звертаються за підтримкою, навіть коли вона їм потрібна.

Бюрократичні бар'єри. Процедури отримання соціальних послуг можуть бути складними та незрозумілими. Велика кількість документів, які необхідно оформлювати, ускладнює доступ до соціальної підтримки.

Перспективи розвитку системи соціальних послуг у територіальних громадах:

Збільшення фінансування та залучення грантів. Додаткові джерела фінансування дозволять розширити перелік послуг та покращити їх якість. Громади можуть залучати міжнародні гранти, державні субвенції та приватні інвестиції для розвитку соціальної сфери.

Підвищення рівня підготовки кадрів. Організація навчальних програм та тренінгів для соціальних працівників сприятиме професійному зростанню. Навчання дозволить підвищити кваліфікацію кадрів та впроваджувати сучасні методики соціальної роботи.

Розвиток цифрових технологій. Впровадження електронних сервісів для оформлення соціальної допомоги підвищить доступність послуг. Наприклад, розвиток електронних платформ для подачі заявок на отримання допомоги дозволить зменшити черги та спростити процес взаємодії громадян із соціальними службами.

Співпраця з громадськими організаціями. Взаємодія з неурядовими організаціями та волонтерами допоможе розширити спектр послуг. Громадські організації можуть виступати партнерами у реалізації соціальних програм та підтримці вразливих верств населення.

Децентралізація соціальних послуг. Передача повноважень громадам дозволить їм самостійно визначати потреби та шляхи їх задоволення. Це сприятиме більш ефективному використанню ресурсів та оперативному реагуванню на запити громадян.

Покращення інфраструктури соціальних установ. Створення сучасних центрів надання соціальних послуг із зручними умовами для отримувачів сприятиме покращенню доступності та якості соціального обслуговування.

Запровадження програм соціальної адаптації. Окрім матеріальної допомоги, важливо розвивати програми реабілітації, психологічної підтримки та соціальної інтеграції для осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Реформування системи соціальних послуг у територіальних громадах має відбуватися комплексно, із залученням усіх зацікавлених сторін. Покращення фінансування, кадрове забезпечення, розвиток інфраструктури та цифровізація сприятимуть підвищенню якості соціального обслуговування та рівня життя населення. Крім того, важливо розвивати партнерські відносини між

державними установами, громадськими організаціями та бізнесом, щоб забезпечити комплексний підхід до вирішення соціальних проблем. Успішне впровадження цих заходів дозволить створити ефективну систему надання соціальних послуг, яка відповідатиме потребам усіх верств населення.

Джерела та література

1. Колосок А. М., Бичук І. О. Менеджмент соціальних послуг територіальної громади в умовах воєнного стану. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. № 3. С. 92-99. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.3.13>
2. Колосок А. М., Мартинюк Т. А., Мельник О. М. Діджиталізація надання соціальних послуг. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. № 5. С. 134–143. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.5.17>
3. Колосок А. М. Електронне урядування – шлях до формування соціально відповідальної держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 6 (168) С. 417-422. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24038>

Віталій Грабовецький – студент факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки
Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент **Олена Бєлкіна-Ковальчук**

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ

Важливою ознакою результативності підготовки майбутніх викладачів до організації інтерактивної навчальної взаємодії студентів є їхня здатність реалізовувати таку взаємодію в умовах реального освітнього процесу у вищій школі. У межах нашого дослідження готовність майбутніх викладачів до організації інтерактивної навчальної взаємодії розглядаємо як ключовий результат професійної підготовки. Підготовка трактується як процес формування готовності до реалізації педагогічної діяльності в умовах сучасної вищої школи. Єдність цих понять відображає поступове становлення професійної компетентності, а рівень сформованої готовності виступає важливим показником педагогічного професіоналізму.

З точки зору психології, готовність педагогів до організації інтерактивної навчальної взаємодії здобувачів освіти передбачає дослідження особливостей та характеру зв'язків між станом готовності та ефективною діяльністю (Г. Балл та ін.).

З точки зору педагогічної науки, феномен готовності передбачає вивчення та дослідження умов, засобів та методів, які б забезпечували таку готовність майбутніх педагогів (І. Богданова, В. Бондар, І. Гавриш, І. Глазкова, І. Дичківська, І. Зязюн, А. Линенко, П. Складар, О. Ярошенко та ін.).

Наукове видання

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції науковців,
аспірантів та студентів
«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»
(14 травня 2025 р.)

Друкується в авторській редакції

Обсяг 11,04 ум. друк. арк. (електронний варіант)